

Transatlantisk solidaritet

Taler
Bjørn Arild Gram

Dato
2 juni 2022

Sted
Stortinget

Omstendigheter
Debatt om forsvarssamarbeidsavtalen mellom Norge og USA

1 President,

Forsvarssamarbeidet med USA har vært grunnleggende viktig for norsk sikkerhet i mer enn 70 år. Og i mange tiår har amerikansk trening, øving og
5 forhandslagring i Norge har vært et uttrykk for transatlantisk solidaritet og interessefellesskap.

Avtalen legger til rette for videreutvikling av forsvarssamarbeidet med USA, og er først og fremst viktig for Norges sikkerhet.

10

De siste årenes utvikling i Europa - først Russlands folkerettsstridige anneksjon av Krim i 2014 og deretter Russlands invasjon av Ukraina i februar i år - understreker betydningen av tettere alliert samarbeid generelt. Det gjelder i
rammen av NATO, og det gjelder bilateralt samarbeid med våre nære allierte.

15

Dette samarbeidet bidrar til å styrke norsk forsvarsevne, det styrker evnen til operativt samvirke mellom allierte, og det styrker NATOs evne til å kunne forsvare Norge og Europa.

20 Avtalen strekker seg lenger enn tidligere avtaler når det gjelder amerikanske rettigheter i Norge. Men samlet sett ble resultatet godt. Avtalen ivaretar norske interesser. Samlet sett innebærer avtalen et balansert rammeverk som ivaretar begge parter behov og prioriteringer.

25 Det har vært uttrykt bekymringer knyttet til etablering av såkalte omforente områder, som er et nytt element i samarbeidet med USA - gjerne ledsaget av påstander om at dette vil være amerikanske baser - i strid med norsk

basepolitikk. Det er ikke tilfellet.

30

Utenriks- og forsvarskomiteens flertall belyser dette på en meget god måte i sin innstilling, der de stiller spørsmålet om avtalen innebærer en forpliktelse til å tillate permanent nærvær i fredstid av allierte stridskrefter, og dernest om formålet er noe annet enn forberedelser til forsvaret av Norge og NATO.

35 Komiteens flertall understreker at svaret på begge spørsmålene er nei. Det er sammenfallende med regjeringens vurdering.

President,

40

Avtalens bestemmelse om overføring av strafferettslig primærjurisdiksjon har også vært gjenstand for en del oppmerksomhet. Den innebærer at Norge overfører førsteretten til å straffeforfølge handlinger det amerikanske personellet begår utenfor tjeneste, til USA. Dette er i samsvar med utbredt praksis både i Norge og mellom NATO-landene. Det er også i samsvar med den innretning Norge selv ønsker når vi sender våre styrker utenlands.

45

Samtidig åpner avtalen for at Norge i spesielle tilfeller kan trekke tilbake frafallet av jurisdiksjon for straffbare handlinger det amerikanske personellet eventuelt begår utenfor tjeneste, og straffeforfølge selv.

50

Avtalen betyr ikke at amerikansk personell har immunitet, men dreier seg kun om hvilket land som er ansvarlig for å straffeforfølge eventuelle lovbrudd. Straffbare handlinger det amerikanske personellet begår i Norge vil bli straffeforfulgt, men hovedregelen blir nå at prosessen vil følge et amerikansk spor.

55

President,

60

Hensynet til norsk sikkerhet er hovedgrunnen til at regjeringen legger frem tilleggsavtalen og forsvarssamarbeidsloven for Stortinget.

Avtalen legger til rette for en ønsket videreutvikling av forsvarssamarbeidet med USA. Rent umiddelbart er avtalen et tydelig og viktig signal til omverdenen om at det mangeårige bilaterale samarbeidet mellom Norge og USA fortsatt står

65

sterkt, og at det vil bli enda sterkere i årene som kommer.

- 70 Amerikanske investeringer i infrastruktur vil styrke Norges, USAs og NATOs evne til å kunne håndtere krise og krig i våre nærområder. Den nye, krevende, og mer foruroligende sikkerhetssituasjonen i Europa og verden for øvrig aktualiserer og forsterker dette behovet.

75

Kilde

www.regjeringen.no

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/transatlantisk-solidaritet>

80

85

90

95

100

105